

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอในผู้ป่วยโรค

รจนาไฉน สิงห์เรศร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

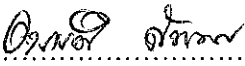
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

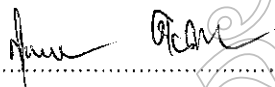
เมษายน 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของรจนา ไฉน สิงห์เรศร์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

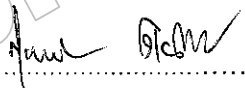

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อกรณ ดินาน)

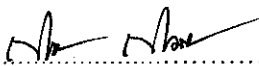

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สุภาภรณ์ คิ้วแพง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ดร. เจริญ ตรีศักดิ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อกรณ ดินาน)

.....กรรมการ
(ดร. สุภาภรณ์ คิ้วแพง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีรพงษ์ อีรมนัส)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)
วันที่...๑...เดือน...เมษายน...๒๕๕๐

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษาจากโครงการสนับสนุนทุนวิทยานิพนธ์
จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความมุ่งมั่นของผู้วิจัย ได้รับกำลังใจและความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภรณ์ คีนาน ซึ่งเป็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.สุภาภรณ์ คิ้วแพงอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ต้อง ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณ ดร.เจริญ ตรีศักดิ์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณ ดร.เขมรดี มาสิงบุญ ดร.ภรภัทร เสงอุคมทรัพย์ ดร.สงวน ธานี ผศ.ดร.ลดาวลัย อุ้นประเสริฐพงศ์ นพ.อรุณ เลิศวรวิวัฒน์ และคุณมาลี เกิดพันธ์ ที่ให้ความกรุณาในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลชลบุรี และเจ้าหน้าที่ทุกท่านในคลินิกวัยโรค ที่ให้ความกรุณาอย่างสูงในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา และโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งในจังหวัดฉะเชิงเทรา ตลอดจนเจ้าหน้าที่คลินิกวัยโรคทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลสนามชัยเขต หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย เพื่อนร่วมงานในตึกสมบุญทรัพย์และในโรงพยาบาลทุกท่านที่กรุณาให้โอกาสช่วยเหลือ และสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาต่อ

ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ปลูกฝังให้มีการพัฒนาความคิดแนวทางในการพัฒนางานพยาบาล และความภูมิใจในวิชาชีพพยาบาล

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน เพื่อนที่ศึกษาในสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีไต่เอ่ยถึงในที่นี้ ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือโดยตลอด จนข้าพเจ้าสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

รจนา โฉน สิงหเรศร์

46921545: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้ใหญ่; พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คำสำคัญ: ปัจจัย/ ความสัมพันธ์/ การรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ/ วัณโรค/ การรับรู้ที่เป็น
 ทราบ/ แรงสนับสนุนทางสังคม

รจนาไฉน สิงห์เรศร์: ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอใน
 ผู้ป่วยวัณโรค (FACTORS RELATED TO MEDICATION ADHERENCE AMONG
 TUBERCULOSIS PATIENTS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: อภรณ์ คินาน, Ph.D., สุภาภรณ์
 ด้วงแพง, D.N.S. 93 หน้า. ปี พ.ศ. 2549.

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบาย
 และหาความสัมพันธ์ ของ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ การรับรู้อาการข้างเคียงที่เกิดจาก
 ยา ระยะเวลาในการรักษา การรับรู้ถึงความซับซ้อนในการรับประทานยา การรับรู้ที่เป็นทราบ
 การได้รับการสนับสนุนทางสังคม กับ การรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอในผู้ป่วยวัณโรค
 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ป่วยวัณโรคที่ได้รับการรักษาที่คลินิกวัณโรคในโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัด
 ฉะเชิงเทรา ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน พ.ศ. 2549 จำนวน 199 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บ
 รวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลลักษณะทาง
 สังคม และข้อมูลด้านการรักษา แบบสัมภาษณ์การรับรู้ที่เป็นทราบ/ แบบสัมภาษณ์การได้รับ
 แรงสนับสนุนทางสังคม และแบบสัมภาษณ์การรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย
 การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดย
 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่
 การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ($r = .285, p < .01$) การรับรู้ถึงความซับซ้อนในการรับประทาน
 ยา ($r = -.200, p < .01$) และ การรับรู้อาการข้างเคียงที่เกิดจากยา ($r = -.143, p < .05$)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การส่งเสริมการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอโดย
 การใช้แนวทางการสนับสนุนทางสังคม การกักอาการข้างเคียงจากยา และการลดความซับซ้อนจาก
 การรับประทานยา

46921545: MAJOR: ADULT NURSING; M.N.S. (ADULT NURSING)

KEYWORDS: FACTORS RELATED/ MEDICATION ADHERENCE/ TUBERCULOSIS/
STIGMA/ SOCIAL SUPPORT

ROJANACHANAI SINGHARES: FACTORS RELATED TO MEDICATION
ADHERENCE AMONG TUBERCULOSIS PATIENTS. THESIS ADVISORS: APORN
DEENAN, Ph.D., SUPAPORN DUANGPHANG, D.N.S. 93 P. 2006.

The correlational descriptive study was conducted to describe factors related to medication adherence and to examine relationships between factors related to medication adherence and medication adherence in tuberculosis patients. A sample of 199 patients at tuberculosis clinic was recruited from government hospitals in Chachoengsao province. Data were collected from July through September 2006. The instruments included demographic questionnaires, stigma perception scale, social support scale, and medication adherence scale. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and Spearman's rank Coefficient

The results of the study were as follows:

The factors significantly related to medication adherence were social support ($r = .285$, $p < .01$), perception of complexity of medication ($r = -.200$, $p < .01$), and perception of medication side effect ($r = -.143$, $p < .05$).

To promote medication adherence, recommendations should include promote social support, reduce medical side effect, and lessen the complexity of drug per dose.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความรู้เกี่ยวกับวัน โรค.....	10
แนวคิดการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ.....	21
แนวคิดการรับรู้ที่เป็นดราม่า.....	29
แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม.....	34
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	44
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	54
สรุปผลการวิจัย	54
อภิปรายผลการวิจัย	55
ข้อเสนอแนะ	66
ข้อจำกัด.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	80
ภาคผนวก ข การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	83
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	87
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	93

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงขนาดที่ใช้ ฤทธิ์และฤทธิ์ข้างเคียงของยา.....	16
2	จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทางสังคม (n = 199).....	47
3	จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาในการรักษา การรับรู้อาการข้างเคียงที่เกิดจากยา และ การรับรู้ถึงความซับซ้อนในการรับประทายา (n = 199)	49
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้ที่เป็นดราม่า โดยแยกเป็นรายด้านและโดยรวม (n = 199).....	50
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม โดยแยกเป็นรายด้านและโดยรวม (n = 199).....	50
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับประทายาอย่างสม่ำเสมอ โดยแยกเป็นรายด้านและโดยรวม (n = 199)	51
7	การตรวจสอบการกระจายของข้อมูลด้วยค่า Skewness และ Kurtosis	52
8	ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ การรับรู้อาการข้างเคียงที่เกิดจากยา ระยะเวลาในการรักษา การรับรู้ถึงความซับซ้อนในการรับประทายา การรับรู้ที่เป็นดราม่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคม กับการรับประทายาอย่างสม่ำเสมอในผู้ป่วยวัณโรค (n = 199)	53

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
---	----------------------------	---

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University